SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2235

av Fredrik Kärrholm (M)

Retroaktiv återkallelse av medborgarskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att reglerna om återkallelse av svenskt medborgarskap ska tillämpas även på medborgarskap som förvärvats på felaktiga grunder före reglernas ikraftträdande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att reglerna om återkallelse av svenskt medborgarskap ska tillämpas även för brott som begåtts före reglernas ikraftträdande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att lagstiftningen om återkallelse av svenskt medborgarskap vid brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen ska utnyttja hela det utrymme som grundlagen och Sveriges internationella åtaganden medger, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den 11 november 2026 antog riksdagen slutligt en ändring av 2 kap. 7 § regeringsformen som gör det möjligt att genom lag återkalla svenskt medborgarskap för personer med dubbla medborgarskap som förvärvat det på felaktiga grunder eller dömts för brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen. Den ger dock inte i sig någon

myndighet befogenhet att återkalla medborgarskap. För detta krävs ytterligare lagstiftning.

En sådan lagstiftning har utretts i SOU 2026:21, *Återkallelse av svenskt medborgarskap*. Utredningen föreslår dock att medborgarskap ska kunna återkallas på grund av oriktiga uppgifter eller annat otillbörligt handlande endast om förvärvet skett efter reglernas ikraftträdande. Vid återkallelse på grund av brott föreslår utredningen att brottet måste ha begåtts efter ikraftträdandet. Utredningen konstaterar samtidigt att återkallelse enligt förslaget inte är en straffrättslig påföljd och därför inte omfattas av det straffrättsliga retroaktivitetsförbudet i 2 kap. 10 § första stycket regeringsformen.

Inom förvaltningsrätten finns inget generellt förbud mot retroaktiv lagstiftning och när det gäller återkallelse av medborgarskap finns starka skäl att låta reglerna omfatta tidigare förvärv såväl som brott. Den som medvetet har vilselett myndigheterna bör inte vara skyddad mot återkallelse enbart därför att medborgarskapet förvärvades innan reglerna infördes, och när det gäller brottslighet är behovet av att värna Sveriges säkerhet lika starkt oavsett om brottet begåtts före eller efter ikraftträdandet. Att undanta tidigare brottslighet skulle hindra återkallelse i fall när skälen för återkallelse är mycket starka. Intresset av förutsebarhet bör därför vägas mot medborgarskapets betydelse och samhällets skyddsbehov.

Reglerna bör därför kunna tillämpas även på tidigare förvärv och brott. Det innebär att dessa omständigheter ska kunna läggas till grund för beslut om återkallelse efter att reglerna har trätt i kraft.

Lagstiftningen bör också nyttja hela det rättsliga utrymmet för återkallelse vid brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen. Enligt grundlagsförarbetena avser Sveriges vitala intressen främst Sveriges säkerhet, demokratin och rättssäkerheten samt centrala delar av statens grundläggande funktioner, däribland våldsmonopolet. Det omfattar således systemhotande brottslighet inom kriminella nätverk.

Dessa möjligheter bör få fullt genomslag i lagstiftningen. Statens ansvar att skydda medborgarna gäller också där kriminella nätverk försöker ta kontroll över lokalsamhällen eller påverka myndigheters beslut genom hot och våld. Reglerna bör ges största möjliga räckvidd inom grundlagens och Sveriges internationella åtagandens ramar.

Statens ansvar att skydda medborgarna gäller också där kriminella nätverk genom hot och våld söker kontroll över lokalsamhällen eller försöker påverka myndigheters beslut.

Sådan brottslighet bör i många fall kunna anses allvarligt skada Sveriges vitala intressen och därmed ligga till grund för återkallelse av medborgarskap. Att brottslighet är geografiskt begränsad bör inte i sig utesluta detta.

Regeringen bör därför överväga ett lagförslag som gör det möjligt att återkalla medborgarskap även på grund av felaktiga förvärv som gjorts före reglernas ikraftträdande och brott som begåtts före reglernas ikraftträdande. Regeringen bör även överväga att lagförslaget ska nyttja hela det utrymme som grundlagen och Sveriges internationella åtaganden medger, med tydliga förutsättningar och en rättssäker prövning i varje enskilt fall. Det svenska medborgarskapet måste värnas, liksom statens förmåga att skydda medborgarna.

Fredrik Kärrholm (M)